

JAK MŮŽE ŠKOLA OVLIVNIT VYUŽÍVÁNÍ SOUKROMÉHO DOUČOVÁNÍ SVÝMI ŽÁKY?

HOW CAN THE SCHOOL INFLUENCE THE USE OF PRIVATE SUPPLEMENTARY TUTORING BY ITS PUPILS?

Šťastný Vít, Walterová Eliška

Klíčová slova: soukromé doučování, stínové vzdělávání, škola, přehledová studie
Key words: private supplementary tutoring, shadow education, school, review study

Soukromé doučování (angl. private supplementary tutoring) je globální fenomén, který je někdy pro svoji provázanost s formálním vzdělávacím systémem v odborné literatuře označován jako stínové vzdělávání či dokonce stínový vzdělávací systém (Bray, 2009). Z odborného hlediska jde o fenomén natolik komplexní, že jeho výskyt není možné přičítat jen jednomu (hlavnímu) faktoru, který by jej zapříčiňoval, důvody pro jeho využívání žáky mohou souviset přímo s nimi, jejich rodinou, školou, vzdělávacím systémem či širšími společenskými vlivy (Jokić, 2013). Faktory související se školou a vzdělávacím systémem v literatuře zabývající se stínovým vzděláváním patří mezi málo prozkoumané, o vztahu mezi soukromým doučováním a formálním vzdělávacím systémem dosud i v zahraniční literatuře máme spíše jen útržkovité a nepřiliš systematické informace a empirické doklady.

Cílem přehledové studie je na základě dostupných empirických nálezů z českého i zahraničního prostředí analyzovat působení školy a roli učitelů ve vytváření/snižování poptávky žáků po soukromém doučováním a utřídit dosavadní empirické poznatky o souvislostech mezi stínovým a formálním vzdělávacím systémem, a přispět tak k lepšímu porozumění právě tomuto propojení.

Autoři kriticky přečetli a analyzovali přes 50 studií (počet není v okamžiku přihlášení na konferenci konečný) zabývajících se tématem soukromého doučování jak z Evropy, tak i jiných koutů světa. Do vzorku byly vybrány relevantní studie v anglickém, francouzském, německém, polském a českém jazyce, které byly publikovány v mezinárodních recenzovaných časopisech v letech 1998–2018.

Analýzou dostupných empirických dokladů byla identifikována více než desítká proměnných souvisejících se školou (resp. učiteli), u nichž byla empirickým výzkumem potvrzena souvislost s rozhodnutím využít soukromé doučování. Jednalo se například o kvalitu výuky (a s ní související kvalitu učitelské přípravy), počet žáků ve třídě, nabídku bezplatného doučování, doporučení

ze strany učitelů využít soukromé doučování žákům, způsob zařazování žáků do tříd, partnerství škol s poskytovateli soukromého doučování a další.

Abstract: The contribution presents the results of a review study focused on the relationships between mainstream and shadow education (the term denotes the phenomenon of private supplementary tutoring, that is, the tutoring in academic school subjects provided for a fee and in addition to regular school instruction). More than 50 studies related to the topic, originating in Europe and elsewhere, were analysed. Having analysed available empirical findings, we identified more than ten variables related to school which were empirically found to correlate with the decision to use private supplementary tutoring. The output of the review study is a diagram systematising the identified factors within two dimensions (to what extent the school/teachers can influence these factors and how “directly” these factors can influence the decision to use private tutoring).

Literatura/References:

- Bray, M. (2009). *Confronting the shadow education system: What government policies for what private tutoring?* Paris: UNESCO.
- Jokić, B. (2013). *Emerging from the shadow: A comparative qualitative exploration of private tutoring in Eurasia.* Zagreb: NEPC.